

Fortsatt utveckling av Brunns historiska silvergruva

Ett räcke har satts upp för att det ska vara säkert att se ned i gruvan.

Projektägare:	Föreningen Hedesunda Silvergruvor, ideell förening
Projektledare:	Elise Hovanta
Kommun:	Gävle
Dnr:	14
Jnr:	2009 532
Projektid:	2008-11-11 – 2010-12-31

Beviljade stödmedel:	80 600 kr	Använda stödmedel:	80 600 kr
-----------------------------	-----------	---------------------------	-----------

Totalt använda resurser i projektet:	241 472 kr
---	------------

”Vi hoppas att kunna göra Silvergruvan till ett mera attraktivt besöksmål med bättre presentation av den dokumentation som projektet har genererat.”

**Elise Hovanta, projektledare
Sven-Olov Eklund och Axel Dahlberg,
Föreningen för Hedesunda Silvergruvor**

Verksamhet enligt projektplanen

BAKGRUND

Enligt en gammal sägen skulle det ha funnits en silvergruva med en numera igenfylld öppning under en stor ek mitt i Hedesunda. Hösten 2003 påbörjades med stöd från bland annat LEADER+ Nedre Dalälven och lokala företag undersökningarna för att ta reda på om det fanns någon sanning bakom sägen. En igenlagd gruvöppning påträffades då faktiskt under den utpekade eken. Dateringar har visat att brytning har pågått från medeltidens tidigare del, troligen från början av 1200-talet, och in på 1800-talet. Ett omfattande tömningsarbete har pågått i intervaller sedan våren 2005 med ett stort lokalt intresse och engagemang. En mindre ort påträffades år 2005. Utgrävningen har nu kommit till ca 20 meters djup i hålet, ingen vet hur djup gruvan är och hur många ytterligare orter som finns. En utförd markradarundersökning tyder på att det i de centrala delarna av Hedesunda kan finnas fler öppningar och gångar. Parallellt med fortsatta undersökningar finns ett behov av att utveckla platsen som besöksmål och att främja entreprenörskap kring gruvan.

MÅL

Få en ökad turism i området. Erbjud turismen kulturhistoriska upplevelser utöver det vanliga. Utveckla hantverksverksprodukter med anknytning till gruvan. Öka det kvinnliga företagandet inom kulturturism. Bidra till nya försörjningsmöjligheter. Utveckla det lokala kulturarvet. Öka kunskapen om traktens bergshistoria.

VERKSAMHETER

Fortsätta undersökningen av Brunns Silvergruvans djupare och inre delar och söka svar på frågorna: Hur djup är gruvan? Hur många och långa orter finns det som sammanbinder gruvans olika delar? Göra ett nytt försök att datera hela brytningen. Uppdatera utställning, hemsida och övrigt informationsmaterial. Göra en turistisk plan för hur gruvan kan nyttjas för att ge nya försörjningsmöjligheter. Stimulera framtagande och marknadsföring av hantverksprodukter med anknytning till gruvan. Anordna föreläsningar och studiecirkel.

Projektets kommentarer om ev. skillnader mellan planerad och genomförd verksamhet

I projektet har vi lyckats besvara frågan om hur djup gruvan är (21 meter), att det inte finns några orter som binder samman det tömda hålet med andra ev. orter och gångar i berget centralt i Hedesunda. Vi har på flera sätt försökt datera brytningen i gruvan, bl.a. genom mätning av vittringsgraden i berget och genom dendrokronologi (årsringsdatering) samt genom arkivstudier. Några helt konkreta svar på gruvans ursprungliga ålder har inte gått att uppnå, delvis p.g.a. att det fanns dåligt med bevarade konstruktioner av trä för dendrokronologi. Utställningen i en lokal intill gruvan har fungerat under flera år och varit öppen för besökare. Hemsidan har funnits tillgänglig med ny information varje vecka. En informationstavla ska sättas upp intill gruvan. Många dokument och ett antal idéer om hur gruvan kan utnyttjas turistiskt har tagits fram och kan genomföras på sikt. Några hantverksprodukter har inte tagits fram. Ett stort antal föreläsningar har hållits i olika sammanhang.

Sammanfattning av svar i utvärderingen

Uppgiftslämnare: Elise Hovanta, Sven-Olov Eklund och Axel Dahlberg

Första kontakten med Leader

Har genomfört flera leaderprojekt sedan 2004 och hade därför löpande kontakt med tjänstemännen där.

Leader som metod

Anser att Leader är ett viktigt och ett av få instrument för utveckling av landsbygden. Beroende på en byråkrati och kontroll som naturligtvis krävs, så blir ett projekt som detta, med relativt få aktiva deltagare administrativt krävande.

Leaders betydelse för projektet

Tror att projektet hade kunnat starta även utan Leader, men att det skulle ha tagit betydligt längre tid att genomföra eftersom projektet krävde avancerad maskinell utrustning och inte kunde genomföras med enbart frivilliga insatser.

Genomförande

Tycker att projektet lyckades så till vida att utforskningen och dokumentationen kunde slutföras. Man fick svar på de frågor som man ställde i inledningen av projektet och man kunde hitta rimliga förklaringar till gruvverksamheten i Hedesunda. Målsättningen var ju också att skapa ett besöksmål, där har man inte fullt ut lyckats. Tyvärr innehöll gruvan inte allt som man hoppats på, t.ex. gruvgångar, utan bestod endast av gruvschaktet. Återställningen av marken runt gruvan och att få till ett besöksmål har varit ett långdraget projekt och är fortfarande inte riktigt i hamn. Återstår t.ex. en bättre belysning av gruvan.

Innovation

Hoppas att projektet har bidragit till andra och nya idéer för att utveckla turismnäringen i Hedesunda.

Samverkan och nätverkande

Upplivede delvis ett motstånd till projektet från vissa privatpersoner. Tror att man fortfarande har svårt att se besöksnäringen som en naturlig del av ortens näringsliv.

Ökad affärsmässighet

Tror inte att projektet gett några direkta effekter, men att det har bidragit till ökade aktiviteter och fler besökare i Hedesunda, vilket gynnar bl.a. befintliga affärer och restauranger.

Långsiktighet

Projektet lever kvar i föreningsform, men för att föreningen ska vara livskraftig i framtiden så menar man att det fodras en utveckling och förändring av innehållet. Silvergruvan finns där som sevärdhet och som ett historiskt minnesmärke. Förhoppningen är att den i framtiden kommer att vara en del i ett nätverk av upplevelser i Hedesunda.

Framtidsutsikter för projektet

Det närmaste året hoppas man kunna göra Silvergruvan till ett mera attraktivt besöksmål med bättre presentation av den dokumentation som projektet har genererat.

Vidare hoppas man på att kunna visa gruvschaktet på ett mera attraktivt sätt med t.ex. programmerad belysning. På sikt finns planer på att skapa en överbyggnad av gruvschaktet i form av en gruvlave.

Spridning

Lokalt inom Hedesunda tros alla veta om Brunns Silvergruva. Regionalt inom Gästrikland har historieintresserade följt projektet. I landet är det troligen mest ”branschfolk” inom arkeologi och bergshistoria samt motsvarande föreningar som denna, som har vetskap om att forskning pågått. Utanför Sverige är det tveksamt om någon har kännedom om gruvprojektet. Projektet har förekommit i media ett stort antal gånger. Det har oftast varit föreningens styrelse som kontaktat media vid särskilda händelser. TV, radio och tidningar har kontaktats. Dessutom har ett 10-tal artiklar skrivits om Brunns Silvergruvans historia. Dessa har publicerats i Gästriklands Tidning samt i en årsbok för bergshistoria i Sverige. Projektet har själva spridit information genom föreningens hemsida, genom föreläsningar, visningar och genom ett stort antal artiklar.

Attitydförändring

Tror att projektet har bidragit till ökad förståelse av besöksnäringens betydelse, detta i en bygd som är ett tidigare bondesamhälle med småföretagande.

Försörjningsmöjligheter

Tror att besökare till gruvan har och kommer att utnyttja ortens varu- och tjänsteutbud. ”Hedesunda Gym” och ”Hedesunda Bed & Breakfast”, vilka båda ligger i närheten av gruvan, har startat till följd av ökade aktiviteter i Hedesunda.

Koppling till andra projekt

För att intresset inte ska minska och för att föreningen Hedesunda Silvergruvor ska kunna hållas vid liv och finnas som en garant för gruvans underhåll, finns det förslag på att utveckla och omskapa föreningen. Ett av förslagen utgår från det historiska intresset som föreningen har skapat och innebär att föreningen kan fortsätta med utforskning, dokumentation m.m. av Hedesundas och Gästriklands historia.

Leaderprojekt

Vill gärna fullfölja installation av belysning och byggnation av gruvlave och ser gärna att Leader kan vara med och finansiera. Ser gärna att slutbidraget kan utbetalas kort efter slutredovisningen.

Övrigt

Hoppas att landsbygdsutvecklingen i området kan få ökade resurser och att Leader Nedre Dalälven stärks.

Uppnådda huvudmål och delmål, kvantitativa

Bevarade försörjningsmöjligheter , uttryckta som helårsarbeten	0,2
Antal personer som fått del av bevarade försörjningsmöjligheter	4
Bevarade företag	1
Antal nya dagbesök	2 000

Nya marknader:

Skolan och förskolan i Hedesunda gör regelbundna besök vid gruvan. Geologer och arkeologer.

Efterlämnade fysiska resurser:

Besöksmålet som sådant. En del utställningsmaterial. www.brunnssilvergruva.se
Dokumentation över utgrävning, aktiviteter med mera.

Uppnådda mål, kvalitativa

Affärsmässighet/ Entreprenörsanda:	<i>Viss förbättring</i>
Exempel:	T.ex. ”Hedesunda Gym” och ”Hedesunda Bed & Breakfast” har startat till följd av ökade aktiviteter i Hedesunda.
Utveckling av kulturvärden:	<i>Stor förbättring</i>
Exempel:	Medvetenhet och kunskap om fornlämningen (gruvan) har ökat i hög grad. Galler och räcke gör den säker. Belysning gör den lättare att se och ta del av.
Identitet:	<i>Stor förbättring</i>
Exempel:	Bygdens historia har tydliggjorts och man tror att Hedesunda haft ett riksintresse under medeltiden vad gäller silverbrytningen.